

Demi-monde II

S Václavským náměstím mám dlouhodobě napjaté vztahy. Václav Cílek mimochodem říká, že to místo nemá žádného ducha, proto si na něj každý musí donést svého vlastního. Ducha asi nemá, ale už dlouho má STYL – onen styl blyštivosti a exkluzivnosti, o němž jsem psal v předchozím článku. Pamatuji se, že když jsem byl jednou, ještě hluboko v osmdesátých letech donucen ho celé přejít, cítil jsem se tím tak znečištěn a kompromitován, jako bych jen svým pobytem tam byl nějaký vekslák. Od své vnitřní tísně jsem se nakonec osvobodil tím, že jsem vešel do knihkupectví Akademia (jež je v polovině Václavského náměstí kupodivu dodnes) a koupil si tam nejlacinější knihu, na niž padly mé oči: Byla to učebnice gruzínštiny od prof. Černého. Teprve tímto činem jsem vykoupil a ospravedlnil svůj výskyt na onom místě. Onen velkoměstský pocit nepatřičnosti na tomto místě tedy pro mne není nový.

Odbočím teď poněkud a vzpomenu na svůj roční pobyt v Německu, při němž jsem měl poměrně často příležitost pobývat v Norimberku. Norimberk je starodávné město s úžasnými památkami – jako Praha; a je to též velkoměsto – jako Praha. Krom toho bylo jako prakticky všechna německá města velmi poničeno válkou a následně obnovováno. Pamatuji si, že když jsem stával na Norimberském hradě, svářily se ve mně většinou dva pocity: obdiv a láska k Norimberku prvnímu a odpor k druhému. Až nakonec, po celém roce pobytu, jsem byl s to se nějak vnitřně smířit s tím, že Norimberk je obojí a že toto město je nuceno s obojí touto svou stránkou žít a vyžít.

S podobnou pohnutkou, tedy jak se se zmíněnou pražskou aortou sžít, jsem se vydal na Václavské náměstí znovu. A musím konstatovat, že není jedno Václavské náměstí, ale nejméně tři. To první jsem dostatečně popsal v první části zprávy. To druhé jsem zažil nyní napodruhé. To je Václavák večerní, kdy už veškerou denní hltavou uspěchanost a chlípnou okatost skryje příkrov tmy. Ta ovšem je na Václaváku protínaná stovkami nejrůznějších světél; ona ta velkoměstská tma nikdy není tma – naopak Praha září do vzdálenosti takových třicet až padesát kilometrů, takže když jste v noci kdekoliv ve středočeském kraji, poznáte celkem bezpečně, kterým směrem Praha leží. Ale přece jenom večer není možné ukázat a prodat vše, jenom něco – a tím pádem je tento Václavák mnohem příjemnější, jakési místo individuálních rozkoší - ovšemže jen málo duchovních - když už si člověk může vybírat a volit, co chce. Ale třeba ten vousatý pán podoby indického světce, který nahoře ve stánku u Muzea prodává párky, stojí za to.

A také z vlastní zkušenosti vím, že existuje minimálně ještě třetí Václavák, a to je ranní – v době mezi rozedněním a takovou devátou hodinou. V ten čas je obecně Praha nejprázdnější, je to jediná denní doba, kdy zastihnete centrum nezatížené neustálými proudícími davy. V tento čas jsou to jen jednotlivci, povětšinou dělní lidé, kteří se spěšně přesunují na místo své práce a pak také nějakí velmi pozdní flamendři; ti ale většinou v tento čas bývají bez velké energie a tudíž neškodní. V tento čas mívá Praha jako celek charakter ostrý, řezavý; o čistotě se dá mluvit pouze s určitou nadsázkou. I tak je to asi čas nejpříjemnější, kdy město může mluvit, nepřehlušováno neustálými malichernými hlasy lidí. Je to vlastně paradox: Město se z lidí skládá, město vytvářejí lidé, bez nich by žádné město nevzniklo. Ale přesto takové tisícileté město se má ke svým lidem tak trochu jako ke vzduchu, který jedinec nadechuje a zase vydechuje – to by byli nejspíše turisté a návštěvníci; nebo jako k vodě kterou pije a zase vypouští – dojíždějící pracovníci a obchodníci nejrůznějšího druhu, nebo možná případně jako k pevným složkám svého metabolismu, k těm které město stráví, zažere se jim do kostí a vyvrhne až po mnoha letech – na jeden ze svých četných hřbitovů.